

Bijlage HAVO

2013

tijdvak 1

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Globalisering en Turkije

bron 1

'Callcenters' in het buitenland

Het is een bekend fenomeen: Telefonisten die vanuit India consumenten te woord staan in landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Zij werken in opdracht van verzekeringsmaatschappijen of energiebedrijven in 'callcenters' die vanuit de Verenigde Staten of het Verenigd Koninkrijk verplaatst zijn naar India. Inmiddels zijn er ook Nederlandse 'callcenters' opgestart in onder andere Turkije. Een voorbeeld van een Nederlands bedrijf met 'callcenters' in Turkije (Istanbul) is zorgverzekeraar Agis. Istanbul is per vliegtuig slechts ongeveer drie uur verwijderd van Amsterdam. Deze geringe relatieve afstand maakt regelmatig overleg tussen het hoofdkantoor in Nederland en de 'callcenters' in Istanbul mogelijk.

vrij naar: <http://www.transcity.com/2006/06/29>

bron 2

Nederlandse bedrijven naar Turkije

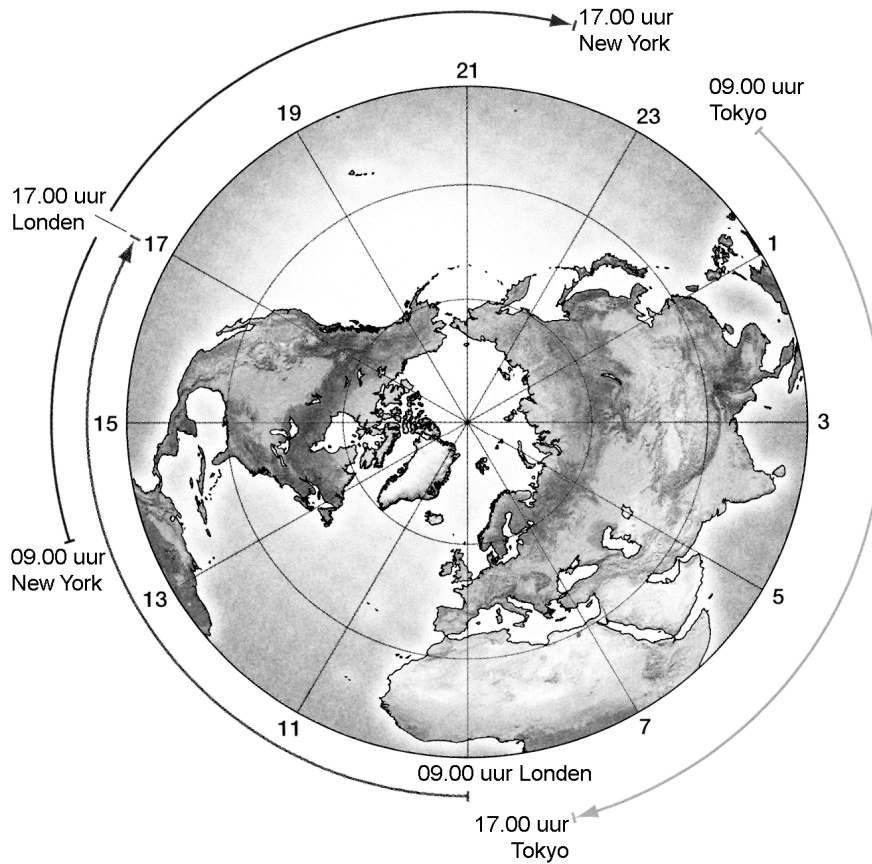
Steeds meer Nederlandse bedrijven verplaatsen delen van hun bedrijf naar andere landen en kiezen daarbij steeds vaker voor Turkije. De top 5 van de universiteiten in Turkije is inmiddels bijna op hetzelfde niveau als de universiteiten in West-Europa. De beroepsbevolking in Turkije is steeds hoger opgeleid.

vrij naar: NOS journaal, 24 november 2008

Opgave 2 – Globalisering: Lee Cooper jeans

bron 1

Openingstijden van de beurzen in de drie financiële hoofdsteden van de wereld

vrij naar: Knox, P.L. en S.A. Marston, Human Geography, Places and Regions in Global Context, New York, 2010

bron 2a

Waar komt een Lee Coopers jeans vandaan?

Legenda:

- 1 Namibië - Koper voor nagels en knopen
- 2 Tunesië - Jeansfabriek
- 3 Benin - Katoenproductie voor denim
- 4 Turkije - Puimsteen voor stone-washing
- 5 Italië - Denim
- 6 Ipswich, Kiev (b), Kuala Lumpur (c), Dubai (d) - Verkochte Jeans
- 7 Japan - Draad voor ritssluiting en polyester fiber voor garenproductie
- 8 Pakistan - Katoenproductie voor broekzakken
- 9 Frankrijk - Polyestertape voor ritssluitingen
- 10 Noord-Ierland, V.K. - Garens
- 11 Duitsland - Synthetische indigo
- 12 Spanje - Geverfde garens
- 13 Australië - Zink voor nagels en knopen

vrij naar: Knox, P.L. en S.A. Marston, Human Geography, Places and Regions in Global Context, New York, 2010

bron 2b

Samenstelling van een Lee Cooper jeans

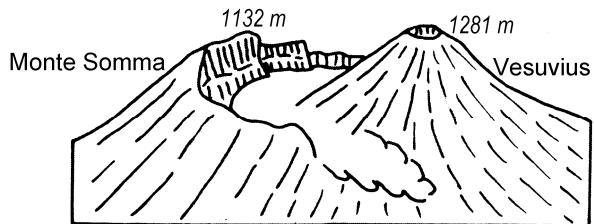
vrij naar: <http://www.leecooper.com/stockists>

Opgave 3 – Vesuvius

bron 1

De Vesuvius

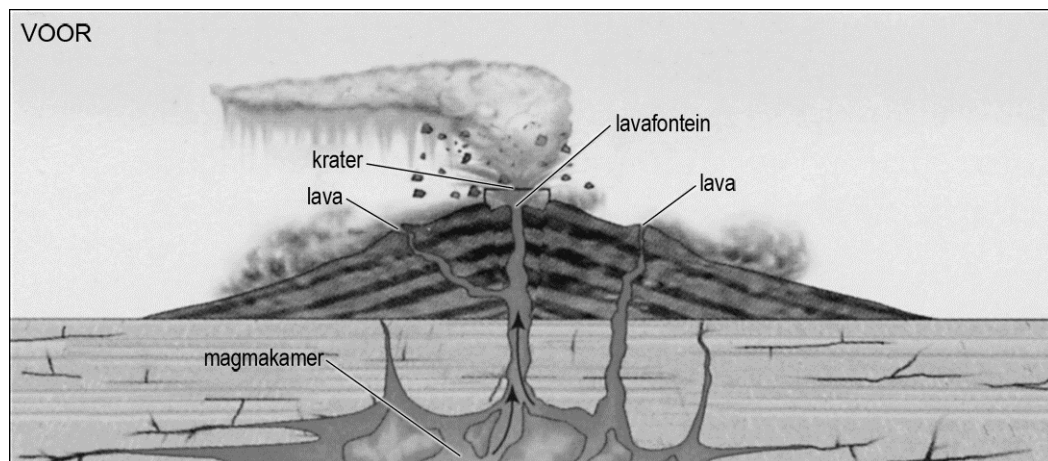
De Vesuvius is ontstaan in de caldera van een andere vulkaan, de Monte Somma.

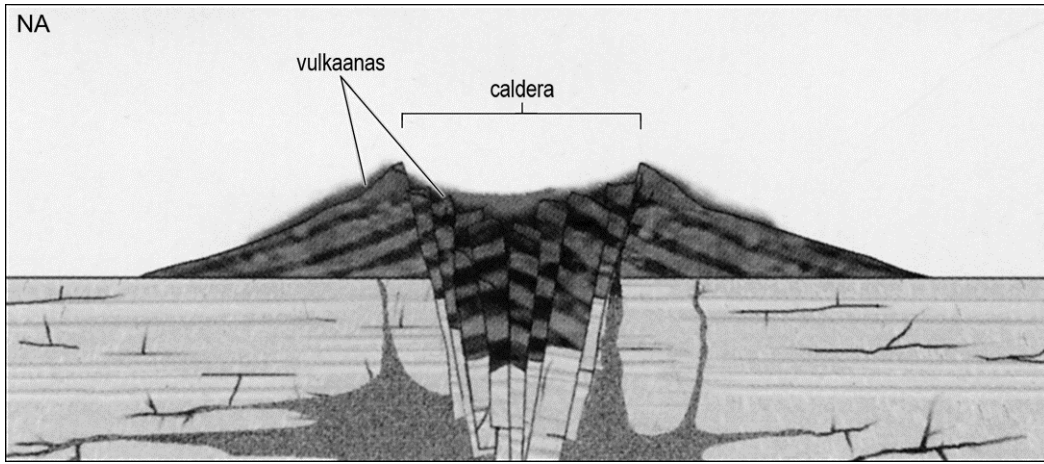
bron: Scarth, A., *Vesuvius a biography*, Princeton University Press, 2009

bron 2

Het ontstaan van een caldera

De situatie na het ontstaan van een caldera is te zien op de volgende pagina.

vrij naar: Marshak, S., *Earth: portrait of a planet*, 3ed.
W.W. Norton & Company, 2008

Opgave 4 – Landschappen

bron 1

vrij naar: <http://kantan-net.main.jp/worldmap>

bron 2

Landschappen
foto a

vrij naar: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/62>

foto b

vrij naar: <http://lamaisondalzaz.files.wordpress.com/2009/08>

foto c

vrij naar: <http://www.bio.miami.edu/dana/pix>

foto d

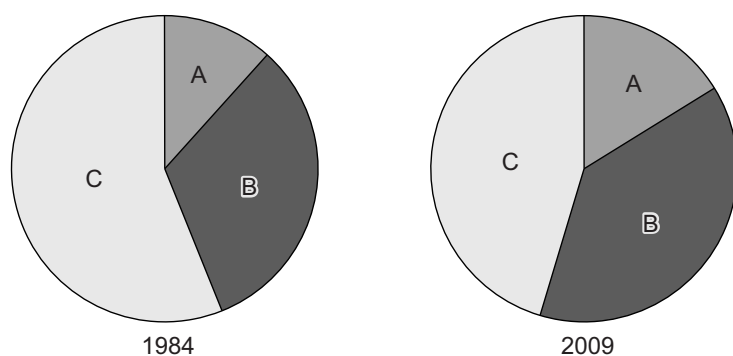

vrij naar: <http://tanzafacts.0000.dk/wordpress/wp-content/gallery>

Opgave 6 – De beroepsbevolking van Indonesië

bron 1

Samenstelling van de beroepsbevolking van Indonesië in 1984 en 2009

Let op: De volgorde A, B, C is in beide cirkeldiagrammen willekeurig.

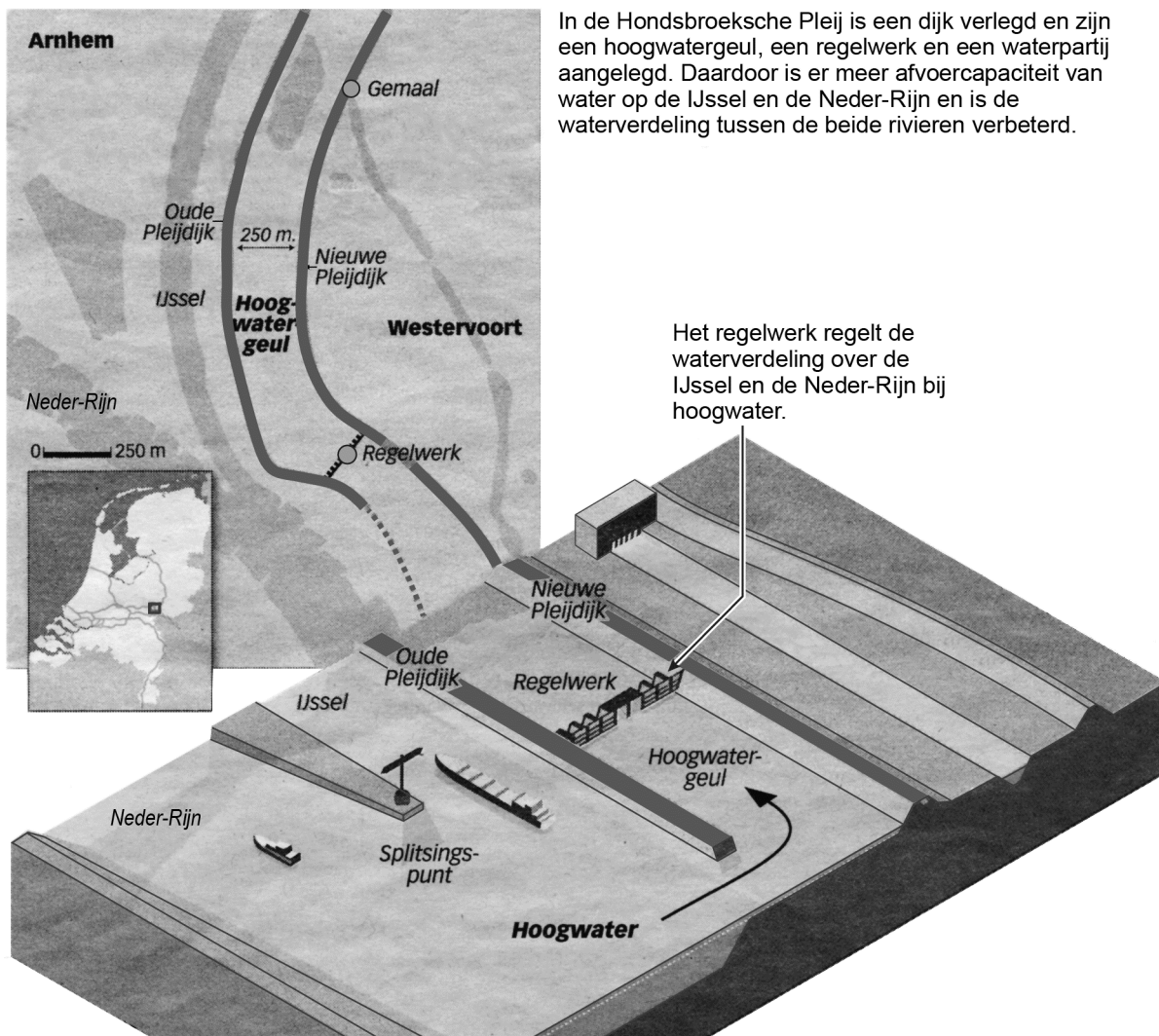
vrij naar: Wereldbank en Statistic Yearbook of Indonesia, 2009

De bronnen van opgave 7 staan op de volgende pagina.

Opgave 7 – Waterbeleid Hondsbroeksche Pleij

bron 1

Verbeterde waterhuishouding Hondsbroeksche Pleij

vrij naar: de Volkskrant, 31 januari 2012 en Rijkswaterstaat

bron 2

Het regelwerk bij Hondsbroeksche Pleij

vrij naar: <https://beeldbank.rws.nl>

Opgave 8 – ‘Brainport’ Eindhoven

bron 1

‘Brainport’ Eindhoven

De regio Eindhoven is één van Nederlands creatieve hightech centra. Er bevinden zich een technische universiteit, onderzoeks- en ontwikkelingsafdelingen van Philips, meer dan honderd ingenieursbureaus en tal van kleine creatieve en innovatieve bedrijven. De ‘brainport’ Eindhoven heeft een aandeel van 36 procent in de totale Nederlandse investeringen in onderzoek en ontwikkeling en biedt aan meer dan 50.000 mensen werk. Onder andere daarom wordt de stad in het rijksbeleid aangemerkt als ‘brainport’. De ‘brainport’ Eindhoven dankt haar succes vooral aan de samenwerking tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en de overheid.

bron: Cito

bron 2

Universiteiten in Nederland

bron: Atlas van het Onderwijs